

ادامه از صفحه اول

به داد نیاز دارویی مردم برسید!

یک روز بانک مرکزی بیورو ندارد، یک روز سیستم ثبت سفارش قطع است، روز دیگر کارشناس مدنظر با شرکت در کلاس‌های آمادگی برخورد با سیستم جدید در سر کار حاضر نشده است یا سازمان مربوطه به دلیل نابه‌شده‌شدن کارها از صدور مجوز سر باز می‌زند و در نهایت هم بانک واسطه یا کارگزاری پیدا نمی‌شود که بتواند ارز مربوطه را به حساب اعلام‌شده واریز کند. ناگفته نماند در برخی از موارد نیز با‌لاخره این انتقال وجه انجام می‌شود، اما براینند این فرایندها و هزینه‌های مالی و انسانی جانی آن، فراتر از حد انتظار است. از سوی دیگر، امتناع عرضه‌کنندگان سایر اقلام مورد نیاز در سایر بخش‌ها نیز به دلیل پلاکلیفی روند واردات بدون انتقال ارز برای مواردی مانند مقوای مورد استفاده در بسته‌بندی جعبه نهایی محصولات، قطعات پدکی و جانبی تولید و آزمایشگاهی یا مواد اولیه‌ای که بیش از این شرکت‌های بازرگانی آنها را وارد می‌کردند، باعث نقص در پروسه تأمین مایحتاج تولید و قطع مکرر آن در موارد گوناگون نشده است. هرچند مایه امیدواری بزرگی است که هم‌اکنون در اولین سطح ارتباطی با مدیران دولتی یعنی سازمان غذا و دارو به‌طور خاص، افراد شناخته‌شده، دلسوز و مدبری بر سر کار هستند که از مشکل موجود و پیش‌رو به‌خوبی آگاه‌اند، اما به نظر می‌رسد اصلاح امور این جنبی، نیازمند اراده و خواست مسئولانی دیگر و از مادی بالاتر است. گاه تصور می‌شود خواسته یا ناخواسته، کمر همت به نابودی تولیدات داخلی بسته شده و برخی سودجویان درصدد واردات دارو با قیمت‌های چندبرابری می‌هستند، اما آنچه در سال‌های گذشته خود را در مسائل متناظر بیشتر نمایان کرده، ضعف در مدیریت منابع در مراحل ابتدایی و نبود مدیریت بحران پس از ایجاد معضل ناشی از پشت‌کوش انداختن‌های متوالی است. به‌هرحال برخلاف گفته‌های معاونان وزارت بهداشت، وضعیت ارز و تحریم‌های موجود و آتی در صنعت داروسازی تأثیر کامل و قطعی داشته و بر اساس گزارش‌های میدانی و مشاهدات عینی، کمبود اقلام دارویی در موارد گوناگون به‌زودی گریبانگیر بیماران و سلامت جامعه خواهد شد؛ بنابراین فقط و فقط بدل توجه دقیق و بیگیرانه قانون‌گذاران در مجلس و مجریان دولت در اسرع وقت می‌تواند از این اتفاق نامیومن جلوگیری کند و نه وعده و وعیدهای توخالی مانند پرداخت مابه‌تفاوت نرخ جدید یا قدیم ارز به تولیدکنندگان دارو یا سفید نشان‌دادن تیرگی‌های واضح و مبرهن به مردم.

چشم باز و گوش باز و باقی قضایا!

اما به گمانم برای مردم ایران که بار اصلی همه فرازوتشپها، چالش‌ها و ناهمواری‌ها را به دوش کشیده و می‌کشند، بسیاری از این رفتارها بی‌قاعده و خودخواسته و گاه هرمدیل و ناموسجی – از سوی هر شخص حقیقی یا جریان سیاسی – و به‌ویژه شخصیت حقوقی وابسته به نهادهای حاکمیتی– پذیرفتنی نیست و از آن مهم‌تر، چپ‌سما موجب ناامیدی، سرخوردگی و وادادگی می‌شود. برخی واکنش‌های عجیب‌وغریب و احساسی یا حتی از موضع عقده‌گشایی و تسویه‌حساب سیاسی در این روزها به بهانه اقدام عهدشکنانه و سخیف ترامپ درباره برجام، نمونه‌ای از این رفتارها بود. نمی‌دانم چرا برخی نمی‌خواهند حتی اندکی واقعیت‌ها را ببینند. ملت و کشور، همواره و این روزها بیش از همیشه به بازسازی و تحکیم اعتماد، همدلی و پریمیز از رفتارهای بهانه‌جویانه و تنگ‌نظرانه نیاز دارد. افتخار ما این است که حتی در پیچیده‌ترین شرایط امنیتی و جنگی در کشور، برخلاف رویه معمول در بسیاری از کشورها، وضعیت ویژه و فوق‌العاده امنیتی اعلام و اجرا نکردیم. البته مقصودم توجیه یا پاک‌کردن ردای برخی روش‌های افراطی ناسازوار در برهه‌های خاص نیست. به‌عنوان یک ریزکرد کلی می‌گویم، خواستمان باشد که مصداق این گفته مولوی نشویم که:

چشم باز و گوش باز و این عمی

حیرتم از چشم‌بندی خدا!

آغاز رصد تراکشن‌های مشکوک

● حساب‌های بانکی با گردش سالانه پنج میلیارد تومان، اکنون زیر ذره‌بین سازمان امور مالیاتی است. رصد حساب‌ها آغاز شده و تراکشن‌های مشکوک بانکی به دقت دنبال می‌شوند. به گزارش مهر، موضوع بررسی اطلاعات حساب‌های بانکی اگرچه در ابتدای طرح، سروصدای بسیاری ایجاد کرد و برخی را نسبت به ورود سازمان امور مالیاتی به بررسی حساب‌های بانکی نگران کرد اما به‌رحال دولت می‌گوید که باید از افرادی که گردش مالی بالا در حساب‌های بانکی دارند، مالیات دریافت کند تا به نوعی عدالت مالیاتی برقرار شود. در ابتدای کار، بسیاری از مردم عادی که برای مصارف روزانه خود تراکشن‌های بانکی انجام می‌دادند و گردش حساب بالایی نداشتند، تصور می‌کردند که سازمان مالیاتی می‌خواهد به همان حساب با گردش ناچیز آنها نیز سز یک بکشد و تا می‌تواند مالیات از آن بگیرد.

محمد مساعد، استفاده از فیلترشکن‌ها اگر روزی یک توانایی فنی محسوب می‌شد، امروز و پس از فیلترینگ تلگرام به مسئله‌ای عادی برای ایرانیان تبدیل شده است. از نوجوانان تا سالمندان دیگر راه و رسم استفاده از آن را آموخته‌اند و تبادل فیلترشکن‌های تازه، به عادت روزمره مردم تبدیل شده است. فیلترینگ تلگرام، محبوب‌ترین پیام‌رسان اینترنتی تاریخ ایران، بدون شک نقش ویژه‌ای در این همه‌گیر، فیلترشکن‌ها داشته و حتی آن دسته‌ا از کاربرانی که در گذشته علاقه‌ای به استفاده از اینترنت نداشتند، امروز برای استفاده از تلگرامشان، با نحوه استفاده از فیلترشکن‌ها آشنا شده‌اند و همین مسئله درآمدی سرشار برای ارائه‌دهندگان این خدمات فراهم کرده است. مخالفان فیلترینگ در شبکه‌های اجتماعی فیلترشده به فیلترینگ اعتراض می‌کنند و موافقان فیلترینگ با استفاده از همان فیلترشکن‌ها در همان شبکه‌های اجتماعی پاسخ می‌دهند تا از شهروندان عادی تا کسانی که خودشان را افسران جنگ نرم می‌خوانند، مشتری فیلترشکن‌ها باشند. در این بین سخنان دیروز آذری جهرمی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، بازتاب گسترده‌ای در فضای مجازی داشت و با واکنش تند کاربران روبه‌رو شد.

فیلتر فیلترشکن‌هایی که فیلترینگ را دور می‌زند

محمدجواد آذری‌جهرمی، وزیر ارتباطات، روز گذشته در یکی از مراسم‌های هفته ارتباطات تلویحا از فیلترینگ تلگرام انتقاد کرد اما بخشی از صحبت‌های جهرمی بیشتر از دیگر سخنانش پررنگ شد. جهرمی در این مراسم گفت: «دولت با اعمال فیلترینگ [تلگرام] به این شکل مخالف است و فراگیرشدن فیلترشکن‌ها را یک مشکل بزرگ می‌داند زیرا بر پایه تحقیقات علمی بسیاری از فیلترشکن‌ها مخرب و در واقع باج‌افزارهایی هستند که اطلاعات مشترکان را جمع‌آوری می‌کنند و به همین دلیل دولت همواره با این شیوه فیلترینگ مخالف بوده است. به گفته جهرمی اثر فراگیرشدن فیلترشکن کمتر از خود نرم‌افزارها نیست اما قرار نیست که اجازه دهیم فضای کشور پر از باج‌افزار شود و جلوی آن را باید گرفت. ما نمی‌توانیم نسبت به اینکه باج‌افزارهایی فیلترشکن‌ها توسعه پیدا کنند، سکوت کنیم. اگر آن کار [فیلترینگ تلگرام] غلط است، توسعه فیلترشکن‌ها هم در کشور غلط است و امیدوارم این مسئله در تصمیم مسئولانی که متولی فیلترینگ هستند، دیده شود چون یک تهدید بزرگ است. فراگیرشدن فیلترشکن‌ها مطلوب کسانی است که همواره به دنبال براندازی کشور بودند. این موارد باید در تصمیمات کلان کشور لحاظ شود.» این سخنان جهرمی که در فضای مجازی واکنش‌های گسترده‌ای به همراه داشت، خبر تازه‌ای نبود و پس از فیلترینگ تلگرام اغلب کارشناسان ناظر اینترنت از تلاش‌های گسترده برای ایجاد محدودیت در فعالیت فیلترشکن‌ها خبر داده بودند. حتی برخی از این کارشناسان مدعی شده بودند که ایران، انتقال از فقط اطلاعاتی که به‌واسطه تلگرام رد و بدل می‌شود، بلکه هر بسته اطلاعاتی که از محتوایش مطلع نباشد یا آن را مشکوک بداند محدود کرده است. این اعمال محدودیت‌ها در یک ماه گذشته بارها احساس شده بود و بیره نیست اگر بگوییم پررنگ‌ترین سؤال کاربران فضای مجازی در این روزها «فیلترینگ تازه چی داره؟» بوده است. جهرمی اما پس از آن‌که با واکنش کاربران در شبکه‌های اجتماعی روبه‌رو شد، توضیحات

اقتصاد

میلیون‌ها دلار ضرر مسدودشدن تلگرام

فیلترینگ فیلترشکن

رتبه	نام سایت	زمینه‌فعالیت	وضعیت در ایران
۱	گوگل	موتور جست‌وجو	در دسترس با محدودیت برخی خدمات
۲	یوتیوب	بارگذاری و تماشای ویدئو	فیلتر است
۳	فیس‌بوک	شبکه‌اجتماعی	فیلتر است
۴	ویکیندییا	دانشنامه	در دسترس
۵	ردیت	شبکه‌اجتماعی	فیلتر است
۶	یاهو	موتور جست‌وجو	در دسترس
۷	آمازون	فروشگاه‌اینترنتی	در دسترس
۸	تیمال	فروشگاه‌اینترنتی	فیلتر است
۹	تویتر	شبکه‌اجتماعی	فیلتر است
۱۰	اینستاگرام	شبکه‌اجتماعی	در دسترس با محدودیت برای برخی صفحات
۱۱	ووی‌کی	شبکه‌اجتماعی	در دسترس نیست
۱۲	لیئو	خدمات فناوری	در دسترس
۱۳	تفلیکس	تماشای فیلم و سریال	فیلتر است
۱۴	---	محتوای بزرگسال	فیلتر است
۱۵	لینکدین	شبکه‌اجتماعی	در دسترس

تازه‌ای در اینستاگرام داد و گفت اگر درباره ارتباط برخی پیام‌رسان‌ها با سرویس‌های اطلاعاتی ظن وجود داشته باشد، در مورد برخی از فیلترشکن‌ها این ارتباط به یقین وجود دارد و بوجه برخی از آنها مستقیما از طرف دولت آمریکا تأمین می‌شود. به گفته جهرمی، جدا از این دسته فیلترشکن‌ها، دسته‌ای دیگر نیز باج‌افزار و بدافزار هستند و در زمانی که زندگی روزمره مردم در فضای مجازی شکل گرفته، تهدید بزرگی برای امنیت آنها مطرح می‌شود. جهرمی در انتهای توضیحاتش نوشته است: «اختلاف نظر در مسئولان و ناراضیانی جمعی از مردم اکنون تهدید بزرگ‌تری را برای امنیت فضای مجازی فراهم کرده که نمی‌توان از کنار آن به راحتی گذشت و باید برای آن چاره جدی اندیشید.»

از نظر فنی ممکن، در عمل غیرمکن

حامد نعمتی، کارشناس فناوری اطلاعات، دراین‌باره به «شرق» می‌گوید: همان‌طوره‌که می‌دانید در حکمی که برای فیلترینگ تلگرام صادر شده بود، این عبارت ذکر شده بود که این فیلترینگ باید به‌گونه‌ای انجام شود که با هیچ راه دیگری نتوان از تلگرام استفاده کرد. طبیعی است که این به معنی «سدوری برای مردم باشد و فیلترشکن‌ها هم بود و اگر بخواهیم نگاهی به وضعیت فیلترشکن‌ها در ماه‌های اخیر ببینازیم، کاملاً مشخص است که تلاش می‌شود از فعالیت آنها جلوگیری شود؛ اما اینکه از نظر فنی چنین کاری ممکن است یا نه، پاسخش این است که ممکن است، اما هزینه بدادی

و معنوی‌اش به اندازه‌ای بالاست که می‌توانیم آن را نشدنی حساب کنیم. برای ایجاد محدودیت در فعالیت فیلترشکن‌ها لازم است بسیاری از «آی‌پی‌ها، پورت‌ها و پروتکل‌ها محدود شوند که می‌تواند به معنی اسامه‌های دولتی و نیمه‌دولتی باشد. برای اینکه درک درستی از این موضوع داشته باشیم باید بدانیم که «وی‌بی.ان‌ها» به خودی خود چیز بدی نیستند و به معنای ساده و همه‌فهم آن، یک کانال ارتباطی بین کاربر و یک شبکه هستند که این شبکه می‌تواند به اینترنت متصل باشد یا نباشد. در واقع کاربرد اصلی وی‌بی.ان‌ها کمک به سازمان‌ها و شرکت‌ها بوده است تا بتوانند در یک شبکه مجزا به کارمندان خود این امکان را بدهند که با هم در ارتباط باشند یا به اطلاعاتی

هزینه نگهداری چنین سروری افزایش پیدا می‌کند و طبیعی است که هیچ گروه‌ای محض رضای خدا موش نگیرد و چنین هزینه‌ای را رایگان و بدون چشمداشت نپردازد. در این بین ممکن است برخی بگویند برای ما اهمیت ندارد که کسی بداند ما از چه سایت‌هایی بازدید می‌کنیم یا به چه چیزهایی علاقه‌مند هستیم و این‌ا از نظر تک‌تک کاربران بی‌اهمیت باشد، اما در مقام یک مدیر مسئول در کشور، وقتی این اطلاعات در کنار هم قرار می‌گیرند و قابلیت تحلیل پیدا می‌کنند، بسیار ارزشمند هستند و از این نظر می‌توان گفت ضرر نشت این اطلاعات و قدرت تحلیل حاصل از آن خیلی بیشتر از ضرری است که یک پیام‌رسان می‌تواند داشته باشد. در مقابل ارائه‌دهندگان این خدمات هم با بازاری روبه‌رو هستند که میلیون‌ها مشتری دارد و این مشتریان و پولی که برای خرید فیلترشکن می‌پردازند به ارائه‌دهندگان خدمات این امکان را می‌دهد که سروهای قدرتمندتری در اختیار بگیرند و سهم بیشتری از این بازار که میلیاردها تومان گردش مالی دارد داشته باشند.

دسترسی پیدا کنند. چنین استفاده‌ای از وی،بی.ان‌ها در ایران نیز مرسوم است و بسیاری از شرکت‌های دولتی و خصوصی از این‌ امکان برای دورکاری کارمندان یا موصن نگه‌داشتن اطلاعاتشان از دیگران استفاده می‌کنند. در کنار آن وی،بی.ان‌ها می‌توانند به فیلترشکن هم تبدیل شوند، یعنی شما شبکه‌ای ایجاد کنید که سرورش در خارج از کشور باشد و کاربران با اتصال به وی،بی‌ان شما از طریق این شبکه به اینترنت کشور کشور میزبان متصل شوند؛ برای مثال می‌توان یک سرور در آلمان قرار داد و بعد از ایران به آن متصل شد و از اینترنت آلمان استفاده کرد. حالا ممکن است برخی سایت‌ها در کشور میزبان شما هم فیلتر باشند یا از برخی خدمات خارجی استفاده می‌کنند. مثلا برای مثال ممکن است سایت‌هایی در ایران در خارج از کشور در دسترس نباشند و امکان اتصال شما به آنها وجود نخواهد داشت. در واقع در این شیوه شما محدودیت‌های اینترنت کشور میزبان را می‌پذیرید تا از محدودیت‌های اینترنت کشور خود فرار کنید و طبیعی است که بسیاری از سایت‌هایی که در ایران فیلتر هستند در کشور میزبان فیلتر نباشند و احساس آزادی عمل بیشتری بکنید.

اطلاعات ارزشنند

این کارشناس فناوری اضافه می‌کند: در واقع سخنان وزیر درباره نگرانی از امنیت این فیلترشکن‌ها از این جهت درست است که ما نمی‌دانیم کسانی که این خدمت را به ما ارائه می‌کنند تا چه حد می‌خواهند

از اطلاعات ما استفاده کنند. آیا آنها واسطه‌های امین خواهند بود و فقط به ردوبدل‌کردن اطلاعات می‌پردازند و در ازای آن مبلغی را دریافت می‌کنند؟ آنها که جمانی این خدمات را ارائه می‌کنند چه نوعی است؟ این کار درانده؟ حقیقت این است که مدرتین استفاده‌ای که می‌توان از این اطلاعات کرد، بررسی سایت‌هایی است که کاربران به آن مراجعه کرده‌اند. چنین اطلاعات ساده‌ای از نظر شرکت‌های تبلیغاتی بسیار ارزشمند است، چراکه به کمک آن می‌توانند رفتار مخاطبان را تحلیل کنند و آنچه را مردم به آن علاقه‌مند هستند بشناسند. در سطح ساده، یک کامپیوتر معمولی در یک کشور خارجی می‌تواند به شما این خدمت را ارائه کند، اما وقتی تعداد کاربران بالا می‌رود

	ادامه در صفحه ۵
---------------	------------------------

	ادامه در صفحه ۵
---------------	------------------------

مصوبه هیئت دولت در اصلاح آیین‌نامه اجرائی قانون پیرازده».

نتایج کارگروه کمیسیون عمران مجلس تخصصی نادرست است

این اظهارنظر از سوی وزارت راه‌وشهرسازی بی‌پاسخ نمانده است.
مظاهریان در همان نامه ۱۹ص‌خ‌های با اشاره به تکیه نامه کمیسیون عمران بر موارد سکوت و ابهام در آیین‌نامه، تأکید می‌کند: «… تهیه و ابلاغ دستورالعمل‌های موضوع مواد آیین‌نامه جزو وظایف و اختیارات وزیر راه و شهرسازی است و این‌نامه اجرائی ماده ۳۳ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان هم به همین نحو عمل شده است. اما چون کارگروه محترم آن کمیسیون به این مهم ن‌یاتت نرفته‌اند، لذا بررسی و استنباط‌های بعدی و نتایج حاصل نیز صرفاً در محدوده «سکوت و ابهام» انجام شده، مضافاً بر اساس اصول بدیهی حقوقی، اگر مرجعی برای رفع موارد سکوت و ابهام تعیین شده است، طبعاً تشخیص سکوت و ابهام نیز با همان مرجع است. با عدم توجه کافی در موضوع، متأسفانه نتایج کارگروه تخصصی نادرست و اشتباه از کار درآمده است،… این دعوا هنوز هم ادامه دارد و هر یک از مسئولان و اعضای نظام مهندسی ساختمان در سخنرانی‌های مختلف به زوایای مختلفی از آن اشاره می‌کنند، چندی پیش، اکبر ترکان، مشاور عالی رئیس‌جمهور در امور هماهنگی نوسازی بافت‌های فرسوده، در گفت‌وگو با «شرق» این اقدام وزیر را غیرقانونی خوانده و شکایت‌برندن به دیوان عدالت راه امری خارج از دولت عنوان کرده بود و در توصیه‌ای خطاب به عباس آخوندی، وزیر راه و شهرسازی، تأکید کرده بود که وزیر ابتدا خود را عضوی از کابینه بداند.

توزیع کوئنی کار بین مهندسان دیگر امکان ادامه ندارد

بالین حال، آخوندی بارها در سخنرانی‌های خود به وجود منافع عظیم در سازمان نظام مهندسی اشاره کرده و بر حذف آن تأکید کرده بود. دیروز هم معاون ساختمان و مسکن وزیر راه در سخنرانی آخر خود در مشهد با اشاره به تخلفات گسترده در نظام مهندسی کشور، اعلام کرده بود: «توزیع کوئنی کار بین مهندسان دیگر امکان ادامه ندارد». مظاهریان خاطر‌نشان کرد: «پیش‌پیش می‌شود در سال‌های ۱۴۰۰ تعداد مهندسان کشور دوبرابر شود و این توزیع کوئنی کار هم نمی‌تواند عمل کند و نتیجه این کار این‌گونه شده که کسی که حرف‌اش ساخت ساختمان است، باید دو سال منتظر شود که کار به او داده شود و این سیستم فساد هم می‌آورد».
حال باید دید این ادغام‌ها تا کجا شک پیدا خواهد کرد و دیوان عدالت اداری، حق را به کدام‌یک از طرفین خواهد داد.

یادداشت

قطب بزرگی از اقتصاد ایران اروز به بانک مرکزی نمی‌دهد

مراد راه‌داری
عضو هیئت‌علمی دانشگاه پیام نور

● چرا اقتصاد ما دچار بیماری ارزی شده است؟ برای شناخت این بیماری، باید بدانیم پول خارجی به بول ملی چه نوع ارتباطی دارد و این دو چگونه در جامعه فعالیت و با چه فرآیندی گردش می‌کنند؟ شاید بیان یک مثال بتواند به درک عمومی موضوع کمک کند. فرض کنید بخش خصوصی کالایی مانند زعفران را صادر کرده است. طبق مقرات بین‌المللی خریدار خارجی معادل پولی آن را فرضا به دلار باید از طریق نظام بانکی به فروشنده ایرانی انتقال دهد، بنابراین معادل دلاری کالای صادراتی در بخش دارایی‌های ترازنامه بانک مرکزی می‌نشیند. سپس بانک مرکزی به صادرکننده در بخش بدهی‌های ترازنامه، بدهی خود به صادرکننده را ثبت می‌کند.

ازآنجاکه بانک مرکزی با بانک‌های تجاری کار می‌کند و بانک‌های تجاری با مردم طرف حساب است؛ بنابراین بانک مرکزی معادل ریالی دلار دریافتی را به حساب صادرکننده در بانک تجاری واریز می‌کند. با این عملیات به دارایی‌های ترازنامه بانک تجاری مبلغ واریزی پادشه به ریال اضافه شده است و به همین نسبت به صادرکننده در ترازنامه به‌هکار می‌شود و دو طرف دارایی‌ها و بدهی‌ها در ترازنامه بانک تجاری برابر می‌شوند. این بانک تجاری می‌تواند از این دارائی به‌عنوان مثال اگر ۱۰ هزار ریال باشد، پس از کسر وجوه ذخیره قانونی (حدود یازده و نیم درصد) و ارائه آن به بانک مرکزی، کسر ذخیره احتیاطی در بانک تجاری برای حصول اطمینان به پاس‌خ‌گویی به مشتریان و نهایتاً درصدی که توسط مردم و شرکت‌ها برای امور جاری از نظام بانکی برداشت می‌شود، مجموع این سه عامل خروج پول از گردش، حدود ۱۷درصد در اقتصاد ایران می‌شود.

۸۳ درصد مانده حساب دارایی بانک تجاری از آن واریزی که ۱۰ هزار ریال فرستاد شد، برای کار بانک تجاری آزاد است و می‌تواند در اقتصاد ایران که به چرخش بيفقد، بانک تجاری با این مبلغ کار می‌کند و غالباً وام می‌دهد. وام‌گیرندگان مبلغ وام (هشت‌هزارو ۳۰۰ ریال) را که از ذخیره آزاد نظام بانک تجاری کشور دریافت کرده‌اند، در همان نظام بانکی نیز به حساب خود سیرده می‌گذارند. بانک تجاری پس از کسور ۱۷ درصد بقیدشده، مجدداً ذخیره آزاد جدید (حدود شش‌هزارو ۸۹۰ ریال) کار خواهد کرد، این فرایند ادامه می‌یابد تا نهایتاً ذخیره آزاد باقی‌مانده به صفر برسد. با این فرایند عملاً پول اولیه چندین برابر از خود در اقتصاد کار کرده است. تقریباً ضرب فراینده پولی پنج و هشت‌دهم در اقتصاد ایران می‌شود. (عدد بعدی روی ۱۷ درصد). پس با ایجاد ۱۰هزار واحد پول به پشتوانه تولید صادراتی، با این فرایند بانکی با فرض اقتصاد در رونق باشد (که بانک می‌تواند ذخایر آژادش را با وام‌دهی سرمایه‌گذاری کند و معوقات نامطلوب نداشته باشد) حجم پول یا نقدینگی نزدیک به شش برابر می‌شود. بانک مرکزی با ذخیره ارزی که از صادرات صادرکننده به‌دست‌آورده بود نیز می‌تواند تعادل در بازار ارز را مدیریت کند و در صورت لزوم به بازار ارز بدهد و معادل ریالی تزریق ب‌بست آن را از بازار باز ستانند و واردکننده‌ای به بانک ریال بدهد و ارز مورد نیاز خود را دریافت کند. اگر صادرکننده‌ای مستقیم یا غیرمستقیم، وجوه دریافتی ارزی از صادراتش را به بانک مرکزی نرساند تا نظام بانکی با آن کار کند– چه کار ریالی و چه کار ارزی– بخش دارائی بانکداری اقتصاد ایران در حوزه پول ملی و مدیریت ارزی تضعیف می‌شود. با این توضیح اینک می‌توان علل بیماری ارزی را تشریح کرد.

متأسفانه حجم قابل‌توجهی از درآمد ارزی اقتصاد ایران وارد بخش دارایی ترازنامه بانک مرکزی نمی‌شود و اقتصاد ایران با آن نمی‌چرخد. یکی از علل، موضوع تحریم است که انتقال ارز را دشوار و با نشتی همراه کرده است یا خریداران نفت از این فرصت استفاده کرده و تجارت پایاپای ا عملی می‌کنند؛ بنابراین به‌جای اینکه ارز ابتدا در بانک مرکزی نشیند و بعد برای خرید کالای خارجی (واردات) هزینه شود، مستقیم به کالای خارجی وارداتی تبدیل می‌شود. عامل دوم مربوط به دودرخی‌بودن نرخ ارز است؛ ارزهای کوچک که آزاد به ریال تبدیل می‌شوند، نه در نظام بانکی، چون این عامل سالیان سال است که سابقه‌های نامند می‌تواند معضل امروز ما باشد. اما عامل سوم که آسیب‌زننده اصلی است، ارزهای مربوط به قاچاق است که حدود ۲۰میلیارد دلار در سال برآورد می‌شود؛ این عامل نیز سال‌های زیادی است که به اقتصاد ارزی کشور صدمه می‌زند. بنابراین بحران بیماری فعلی علی‌القاعده نباید ناشی از این آسیب به تنهایی باشد. آنچه بحران فعلی را بیشتر دامن زده است و با جمع تراکمی موارد پیش گفته، بیماری مزمن ارزی را سبب شده است، چهارمین مورد است و آن کارکرد قطب مهم

با قدرتی از اقتصاد ایران است که از استحصالی خود را به بانک مرکزی نمی‌دهد (عدم‌تقویت طرف دارایی‌های بانک مرکزی به مستقیماً از خارج کالا وارد می‌کند (عدم‌چرخش پول در نظام بانکی). طبق شنیده‌های قابل اتکا، حدود ۱۳هزار خودروی خارجی در سال ۹۶ وارد شده است، گاه در مقطعی از زمان که ثبت سفارش خرید خارجی ممنوع بوده است!

ادامه در صفحه ۵